

Priroda i ptice: POTRAGA ZA ČAPLJOM GOVEDARKOM

POTRAGA ZA ČAPLJOM GOVEDARKOM

Opovo, 2. avgust 2020;

Pečena slatina u Barandi bila je jedna od omiljenih destinacija poljskog ambasadora Maćeja Šimanjskog tokom njegovog diplomatskog službovanja u Beogradu. Mada slavista po obrazovanju, Šimanjski je kao strastveni ptičar i vrsni ornitolog, svaki svoj slobodan trenutak koristio da dođe do Barande ili Čente gde je na lokalnim vlažnim staništima posmatrao, proučavao i fotografisao ptice. Tokom tih godina, Maćej je imao značajnih ornitoloških nalaza koji su objavljeni u domaćoj stručnoj literaturi ali jedan se svakako izdvaja u odnosu na ostale.

Na Pečenoj slatini kod Barande, 2. juna 2008. godine

posmatrajući ptice na jednoj od tada najvećih mešovitih kolonija čaplji, kašičara, ibisa i malih vranaca u Srbiji (gnezdilo se blizu hiljadu parova, međutim, zbog devastiranja staništa, kolonija se razbila i nije više u toj meri aktivna), Maćej je u „moru“ čaplji koje su sletale i uzletale iz trske primetio jednu koja se razlikovala od ostalih. Fotografije su potvrdile da se radi o čaplji govedarki (*Bubulcus ibis*), a mesto i vreme nalaza implicirali da je moguće i gnežđenje.

Ova vest je munjevito „prostrujala“ ornitološkom stručnom zajednicom jer je u pitanju bila izuzetno retka vrsta za Srbiju. „U Srbiji je prvi put pronađena kao gnezdarica 1883. godine na Obedskoj bari, odakle nestaje već 1886. Nakon tog perioda gnežđenje u Srbiji nije beleženo, a posmatrana je kod Kovina (1885-1892) i 1905. kod Starog Vrbasa. Poslednji nalaz tokom 20. veka bio je kod Perleza 1957. godine“ (Ptice Srbije, kritički spisak vrsta, *M.Šćiban, D.Rajković, D.Radišić, V.Vasić, U.Pantović*, 54 (2015)). Ako bi se potvrdila pretpostavka da se čaplja govedarka gnezdi kod Barande, to bi bilo prvi put nakon 122 godine. Na ovo se nije dugo čekalo jer

je poznati srpski ornitolog Ištvan Ham vršeći monitoring kolonije na Pečenoj slatini tokom juna i jula 2010. godine zabeležio gnezdo čaplje govedarke sa četiri mlade jedinke. (Ciconia vol. 19, *Ištvan Ham*, 125-129). Narednih godina usledili su novi nalazi koji su potvrdili da se rekolonizacija ove vrste u Vojvodini nastavila. Čaplja govedarka je postala redovna ali malobrojna gnezdarica ili prolaznica u našoj zemlji (gotovo svake godine po nekoliko jedinki se tokom migracija beleži u Barandi i Čenti), sve do ove godine ili preciznije pre neki dan, kada je Vasili Kaliničenko obilazeći ribnjak u Čenti zabeležio jato od 49 ptica što je apsolutni rekord za Srbiju.

Nakon njegove objave, naš reporter je posetio čenčanski ribnjak gde je fotografisao ove divne ptice. Neposredno uz ribnjak prostire se veliki pašnjak gde se izvode krave na ispašu. Ove čaplje prate krave koje podižu insekte iz trave a kojima se čaplje govedarke hrane (po čemu su i dobile ime govedarka, a i njen naučni naziv *Bubulcus* na latinskom znači stočar), a posebno su korisne jer tako tamane krpelje.

Čaplja govedarka je jedini predstavnik monotipičnog roda *Bubulcus* i najsirodnija je rodu čaplji *Ardea*. U pitanju je mala čaplja bele boje, kompaktnog tela i relativno kratkog kruna i vrata. Noge su sivkastožute, a kljun ružičastonarandžast (kod mladih tamne boje). U periodu gnežđenja dobija narandžasti preliv na temenu, prsima i leđima. Čaplja govedarka je ekspanzivna vrsta zbog čega je dobila kosmopolitski karakter. Iz svojih prvobitnih gnezdilišnih područja u tropskoj i subtropskoj Africi, subtropskoj Aziji, južnoj Španiji i Portugaliji, proširila se po većem delu planete: Evropi, Okeaniji, Severnoj i Južnoj Americi. (tekst i foto: Č.V)

